Třídicí znak							
2	0	5	2	5	1	8	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 6. března 2025

k vyhodnocení nastavení sazby proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku – březen 2025

I.
Účel úředního sdělení

Česká národní banka (dále jen „ČNB“) podle § 12o odst. 4 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“) a § 8al odst. 4 zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“) vyhodnocuje míru cyklického systémového rizika. Na základě tohoto vyhodnocení ČNB může stanovit nebo změnit sazbu proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku prostřednictvím vydání opatření obecné povahy podle § 12o odst. 6 zákona o bankách a § 8al odst. 6 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Vzhledem k tomu, že na základě vyhodnocení provedeného v březnu 2025 nedochází ke změně sazby proticyklické kapitálové rezervy a tedy ani k vydání opatření obecné povahy, zveřejňuje ČNB odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku na nezměněné úrovni prostřednictvím úředního sdělení.

II.
Odůvodnění ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy

1. ČNB při vyhodnocování míry cyklického systémového rizika a rozhodování o sazbě proticyklické kapitálové rezervy pro Českou republiku přihlíží k orientačnímu ukazateli proticyklické kapitálové rezervy vypočtenému podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, k doporučením vydaným Evropskou radou pro systémová rizika (dále jen „ESRB“) a ukazatelům, které mohou značit růst systémového rizika.

2. Podle § 12o odst. 2 a 3 zákona o bankách a § 8al odst. 2 a 3 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech je základem pro výpočet orientačního ukazatele odchylka poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu od dlouhodobého trendu. Hodnota poměru poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu v třetím čtvrtletí 2024 činila 90,8 % a příslušná odchylka od dlouhodobého trendu dosáhla -5,4 procentního bodu.[1] Této hodnotě odpovídá

[1] Podle doporučení ESRB/2014/1 (Recommendation of the European Systemic Risk Board of 18 June 2014 on guidance for setting countercyclical buffer rates) je za objem úvěrů považována hodnota veškerých úvěrů poskytnutých soukromému sektoru (sektor nefinančních podniků, sektor domácností a neziskových institucí sloužících domácnostem), která je zvýšena o objem dluhopisů emitovaných domácím nefinančním soukromým sektorem. Pro výpočet dlouhodobého trendu poměru objemu poskytnutých úvěrů a hrubého domácího produktu je použita časová řada za období od prvního čtvrtletí 1995 do třetího čtvrtletí 2024 a Hodrickův-Prescottův filtr s parametrem vyhlazení (λ) 400 000.

referenční sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 0 %. Dodatečná odchylka[2], která vychází z doporučení ESRB (část B, odst. 2) a lépe zohledňuje specifika hospodářství v ČR, dosáhla ve třetím čtvrtletí 2024 výše 0,88 p. b. a implikuje hodnotu referenční sazby 0 %.

3. ČNB v reakci na doporučení ESRB opakovaně zdůrazňovala, že velikost odchylek uvedených v bodě 2 nepovažuje za spolehlivé vodítko pro určení pozice domácí ekonomiky ve finančním cyklu a stanovení výše sazby. ČNB upřednostňuje přístup, který vychází z komplexního posouzení vývoje ukazatelů značících růst systémového rizika podle § 12o odst. 4 zákona o bankách a § 8al odst. 4 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.[3]

4. Mezi hlavní sledované ukazatele patří indikátor finančního cyklu (IFC). Jeho pokračující růst od druhého čtvrtletí roku 2024 potvrdil, že se ekonomika posunula dále v růstové fázi finančního cyklu. Vývoj IFC byl tažen primárně obnoveným růstem objemu čistých nových úvěrů domácnostem na bydlení. Jejich měsíční objem se v průběhu druhé poloviny roku 2024 ustálil v rozmezí 21–24 mld. Kč, čímž se dostal nad průměr let 2016–2023 (19 mld. Kč). Objem čistých nově sjednaných úvěrů domácnostem na spotřebu zůstal i ve čtvrtém čtvrtletí 2024 nominálně mírně zvýšený poblíž 11 mld. Kč za měsíc a tudíž rovněž nad dlouhodobým průměrem (7,3 mld. Kč). Vývoj čistých nových úvěrů stál za mírným růstem meziročního tempa růstu stavu úvěrů domácnostem.[4] V reálném vyjádření, tj. po vztažení objemu úvěrů k nominálním příjmům domácností, se sektor domácností nacházel stále mírně pod historickým průměrem, přičemž poměr objemu čistých nových úvěrů domácnostem a ročního hrubého disponibilního důchodu ve třetím čtvrtletí 2024 činil 9,8 % (oproti lokálnímu maximu 16,5 % v roce 2021 a průměru let 2014–2024 ve výši 10,5 %). Objem čistých nově sjednaných úvěrů nefinančním podnikům si zachoval rostoucí trend, avšak s pozvolnější dynamikou než u domácností. Ve druhé polovině roku 2024 se měsíční objem čistých nově sjednaných úvěrů nacházel na úrovni 54 mld. Kč (průměr 2016-2023: 53,6 mld. Kč). V reálném vyjádření zůstávala rychlost přijímání nových bankovních úvěrů nefinančními podniky poblíž historických minim, přičemž objem nově načerpaných úvěrů za třetí čtvrtletí činil 48,3 % hrubého provozního přebytku za dané čtvrtletí (oproti předchozímu maximu 69,3 % z roku 2021). Dynamika úvěrů nefinančním podnikům tak působila i nadále na růst IFC velmi mírně. Celková úvěrová dynamika se zatím projevuje v míře zadlužení obou sektorů rovněž mírně.[5] Ceny obytných nemovitostí začaly opět růst a transakční aktivita se navrací k dlouhodobě průměrným hodnotám. Cenová dynamika těchto nemovitostí dosáhla ve třetím čtvrtletí kladných hodnot, kdy meziroční změna indexu transakčních cen činila 5,9 %. Obrat v cyklu probíhá rovněž i v sektoru domácích komerčních nemovitostí.

5. Celkový rozsah cyklických rizik v bilancích bank lze vnímat i nadále jako relevantní, a to i ve vztahu ke skutečné tvorbě opravných položek a výši poměru opravných položek a celkových úvěrů. Relevanci pozvolného nárůstu rizik v podmínkách vstupu ekonomiky do růstové fáze finančního cyklu naznačuje tříměsíční míra selhání. Ta u úvěrů domácnostem velmi pozvolna trendově narůstá, přičemž u úvěrů na bydlení dosáhla k 31. 12. 2024 hodnoty 0,20 % a u úvěrů na spotřebu 0,75 %. Míra selhání úvěrů nefinančním podnikům se vyvíjela bez patrného trendu a k 31. 12. 2024 dosáhla 0,31 %. Nově dosažené hodnoty jsou u obou sektorů vyšší než v období 2021–2023, v porovnání s úrovněmi před rokem 2020 nadále podprůměrné. Objem potenciálních

[2] Dodatečná odchylka, nazývaná expanzivní úvěrová mezera, je vypočtena jako rozdíl mezi aktuální hodnotou poměru bankovních úvěrů a hrubé přidané hodnoty soukromého nefinančního sektoru a dosaženým minimem uvedeného poměru v posledních 8 čtvrtletích.

[3] Metodický rámec ČNB ke stanovování sazby proticyklické kapitálové rezervy je představen v dokumentu *Přístup ČNB ke stanovování proticyklické kapitálové rezervy*.

[4] Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na bydlení k 31. 12. 2024 dosáhlo 5,3 %. Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů domácnostem na spotřebu dosáhlo 9,6 %. Objem bankovních úvěrů nefinančním podnikům k 31. 12. 2024 meziročně vzrostl o 5,2 %.

[5] Poměr stavu bankovních úvěrů domácnostem na jejich ročním hrubém disponibilním důchodu činil k 30. 9. 2024 49,6 %, což je o zhruba 4 p. b. méně než v letech 2021–2022. Poměr stavu bankovních úvěrů nefinančním podnikům na jejich ročním hrubém provozním přebytku činil k 30. 9. 2024 70,3 %, což je o 9 p. b. méně než v předchozích letech.

neočekávaných cyklických úvěrových ztrát by dle odhadu ČNB dosáhl výše 18,3 mld. Kč. Zdrojem systémového rizika zůstávají i cyklicky snížené rizikové váhy u úvěrových portfolií bank s přístupem IRB. Zhoršení rizikových parametrů vlivem výrazně nepříznivého cyklického vývoje by vedlo k nárůstu rizikových vah a zprostředkovaně také kapitálového požadavku v absolutním vyjádření. Tento nárůst by měla proticyklická kapitálová rezerva také pokrývat. Výše kapitálu potřebná pro pokrytí poklesu kapitálového poměru v důsledku možného cyklického nárůstu rizikových vah dle odhadu ČNB činí 27,7 mld. Kč. Celkový dodatečný kapitál potřebný k pokrytí neočekávaných cyklických úvěrových ztrát a nárůstu rizikových vah tak činí 46 mld. Kč, čemuž odpovídá sazba proticyklické kapitálové rezervy ve výši 1,47 %.

6. Na základě výše uvedeného hodnocení rozhodla bankovní rada ČNB z důvodu zajištění odolnosti bankovního sektoru o ponechání sazby proticyklické kapitálové rezervy na úrovni 1,25 %. V rozhodnutí o ponechání sazby mírně pod úrovní indikovanou kvantitativními metodami zohlednila souhrnné hodnocení současné růstové fáze finančního cyklu bez známek výrazného nárůstu cyklických systémových rizik. Domácnosti a podniky zůstávají na agregátní úrovni finančně zdravé a v podmínkách kladných reálných sazeb a globálních geopolitických nejistot obezřetné, přičemž banky nerozvolňují své úvěrové standardy či řízení úvěrového rizika.

7. Okolnosti a podmínky popsané v bodech 5. a 6. dávají ČNB prostor pro vyhodnocení dalšího makrofinančního vývoje s ohledem na domácí a globální nejistoty a rizika zimní prognózy ČNB. V případě pokračování posunu ekonomiky v růstové fázi finančního cyklu je ČNB připravena sazbu proticyklické kapitálové rezervy zvýšit.

III.
Závěrečná ustanovení

Toto úřední sdělení bylo zveřejněno 7. března 2025.

Člen bankovní rady:
PhDr. Jakub Seidler, Ph.D. v. r.

Sekce finanční stability